

Asia: VN/32974/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyvistä laeista

Lausunnonantajan lausunto

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistus tarpeellinen?

Näkövammaiset lapset ry:stä oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistus on tarpeellinen, mutta siinä on oltava keskiössä oppilaan oikeus saada yksilöllistä oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Uudistuksessa on noudatettava YK:n lapsen oikeuksien sopimusta ja YK:n vammaissopimusta.

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuelle määritelty kokonaisuudistus tarkoituksenmukainen?

Laissa on varmistettava, että oppimisen ja koulunkäynnin tuki toteutuu valtakunnallisesti yhdenvertaisesti ja selkeästi. Esitysluonnosta on täsmennettävä tältä osin. Mikäli kolmiportaisesta tuesta luovutaan, on taattava, että siirtymävaiheissa varhaiskasvatuksesta esi- ja perusopetukseen sekä toiselle asteelle tuki toteutuu tarpeen mukaisesti. Tuen tasot pitäisi olla yhdenmukaiset eri asteilla. Oppilaalle on taattava riittävä oppimisen ja koulunkäynnin tuki heti tuen tarpeen ilmetessä. On huomioitava myös oppimisympäristön esteettömyys ja sen muokkaaminen osana oppilaan tukena. Laissa olisi tärkeää kirjata, minkälaisia vammaiselle tai erityistä tukea tarvitsevan oppilaan oppimateriaalien tulisi olla ja kenen velvollisuus on niitä tarjota.

Hallituksen esityksessä Opetushallituksen alaisuudessa toimivan Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin roolia ei ole käsitelty. Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri tukee perusopetuksen järjestämistä ja inklusiota, ja se mahdollistaa näkövammaisten oppilaiden opiskelun lähikoulussa. Tällä hetkellä oppilaat ovat eriarvoisessa asemassa, koska Valterin palvelut ovat maksullisia kunnalle. Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin perusopetuksen tukipalvelut pitäisi olla maksuttomia jatkossa. Näkö- ja näkömonivammaisten oppilaiden osalta on varmistettava, että he saavat tarvitsevansa ohjauspalvelut Oppimis- ja ohjauskeskus Valterista. Niihin sisältyvät mm. ohjaavien opettajien ohjauskäynnit, apuvälinekartoitukset sekä tukijaksot Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin toimipisteissä. Näkövammaisen oppilaan ohjauksessa varmistetaan, että mm. apuvälineet, materiaalit, tilat sekä opettajien ja avustajien tarvitsema tieto ja ohjaus ovat asianmukaiset. Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri myös kouluttaa opettajia ja avustajia toimimaan näkövammaisen oppilaan kanssa. Näkövammaisen oppilaan kohdalla perusopetuksessa ei ole näkövammaisosaamista, vaan näkövammaisen oppilaan kohdalla pedagoginen asiantuntemus on

Oppimis- ja ohjauskeskus Valterissa. Näkövammaisella oppilaalla on oltava mahdollista päästä tukijaksolle Oppimis- ja ohjauskeskus Onervaan. Käynnillä arvioidaan ja tuetaan lasta oppimisen etenemisessä sekä apuvälineiden ja näkövammaistekniikoiden käyttämisessä. Tukijaksolla mahdollistuu näkövammaisten oppilaiden vertaistuki, kun jaksolla on muita ikätovereita.

Onko ennakoivia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Oppilaalla on oltava oikeus ennakoiviin tukiin tuen tarpeen ilmetessä. Tukitoimiin on sisällyttävä myös oppilaan oikeus avustajaan sekä tarvittaessa yksilöllisiin ennakoiviin tukitoimiin.

Onko oppilaskohtaisia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Oikeus oppilaskohtaisiin tukitoimiin on oltava kaikilla oppilailla, joilla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai on vaikeuksia koulunkäynnissä. Oppilaan vamma tai terveydentila on huomioitava tukitoimien tarpeen arvioinnissa sekä opetuksen järjestämisessä. Tukitoimien tarpeen arviointi on tehtävä yhdessä oppilaan, huoltajien ja opettajien kanssa.

Perusopetuksen myöhäisemmästä aloituksesta hyötyvät osa oppilaista ja oikeus siihen pitäisi säilyttää, esim. vaikeammin vammaisten oppilaiden osalta.

Onko tuen asiakirjoja ja hallintopäätöstä koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Oppilaan tukitoimien tarpeen arviointi on kirjattava tarkasti ja arvioinnin dokumentointi on tehtävä huolella. Laissa on ohjattava, miten tukitoimet on kirjattava päätökseen. Laissa tulee ilmetä, ketkä tukitoimien seurantaan ja arviointiin osallistuu eli oppilas, huoltaja ja opettajat. Laissa pitää säätää velvoite tuen päätöksen päivittämisestä aina tuen tarpeen muuttuessa.

Onko teillä täydennettävää esityksen vaikutusarvioihin?

-

Onko teillä parannusehdotuksia esitysluonnokseen?

-

Latva-Nikkola Anne
Näkövammaiset lapset ry